

ОБҐРУНТУВАННЯ

Про необхідність створення ботанічного заказника місцевого значення
“Степи до р. Ташенак”

В основу цього обґрунтування покладений аналіз існуючих літературних джерел, експедиційних досліджень громадських науковців ГО “Таврійська заповідна допомога” (липень-вересень 2003 року).

Ділянка, що пропонується для створення ботанічного заказника місцевого значення “Степи до р. Ташенак”, розташована біля с. Нове в межах Мелітопольського адміністративного району Запорізької області.

Територія майбутнього ботанічного заказника належить до Мелітопольського району Присивасько-Приазовської низовинної області Причорноморсько-Приазовської сухостепової провінції степової фізико-географічної зони.

Ця ділянка знаходиться на схилі Приазовської височини у платформенній западині, що сформувалась в епоху альпійської складчастості. Глибина залягання кристалічних порід тут становить від 500 до 1000 м. Для неї властиве значне перекриття корінних порід потужними відкладами антропогенного віку.

У геоморфологічному відношенні долина р. Ташенак розташована в межах акумулятивної лесової рівнини з заплавами (голоценовими) терасами на неогеновій основі. Долина р. Ташенак трапецієподібна, шириною до 1,5 км, глибиною до 20 м. Річище слабо виявлене. Похил річки становить 1,2 м/км. Основними є темно-каштанові залишково-солонцюваті ґрунти. Територія майбутнього заказника знаходиться в рівнинній сухо степовій ландшафтній яружно-балковій місцевості.

Досліджена ділянка представляє собою добре збережені степові угруповання правого берега р. Ташенак в околицях залізничної станції однойменної назви. Тут окрім типових типчаково-кринітарієвих, типчаково-різнотравних, гіллясто-гострецевих асоціацій трапляються фрагменти рідкісних

ковилових (з ковилою волосистою, Лессінга і українською) фітоценозів. Ядро цих степових угруповань складають:

- 1) злаки - типчак, келерія струнка (*Koeleria cristata*), житняк гребінчастий (*Agropyron pectinatum*), пирій степовий (*Elytrigia tesquicola*), ковили: волосиста, Лессінга і українська;
- 2) різнотрав'я – льон австрійський (*Linum austriacum*), кринітарія волохата (*Crinitaria villosa*), шавлія сухостепова (*Salvia tesquicola*), люцерна румунська (*Medicago romanica*), кульбаба пізня (*Taraxacum serotinum*), жабриця звивиста (*Seseli tortuosum*), гвоздика польова (*Dianthus campestris*), кермек сарептський (*Limonium sareptanum*), підмаренник руський (*Galium ruthenicum*), чистець трансільванський (*Stachus transsilvanica*), скабіоза блідо-жовта (*Scabiosa ochroleuca*), пижмо тисячолісте (*Tanacetum millefolium*), юрінея багатоквітка (*Jurinea multiflora*), деревій благородний (*Achillea nobilis*).

На глинистих або вапнякових схилах до основних домінантів домішуються види–кальцефіли: деревій тонколистий (*Achillea leptophylla*), самосил білоповстистий (*Teucrium polium*), березка лінійнолиста (*Convolvulus lineatus*), нечуйвітер (*Hieracium sp.*), цмин пісковий (*Helicrysum arenarium*), віниччя сланке (*Kochia prostrata*), хондрила ситниковидна (*Chondrilla juncea*).

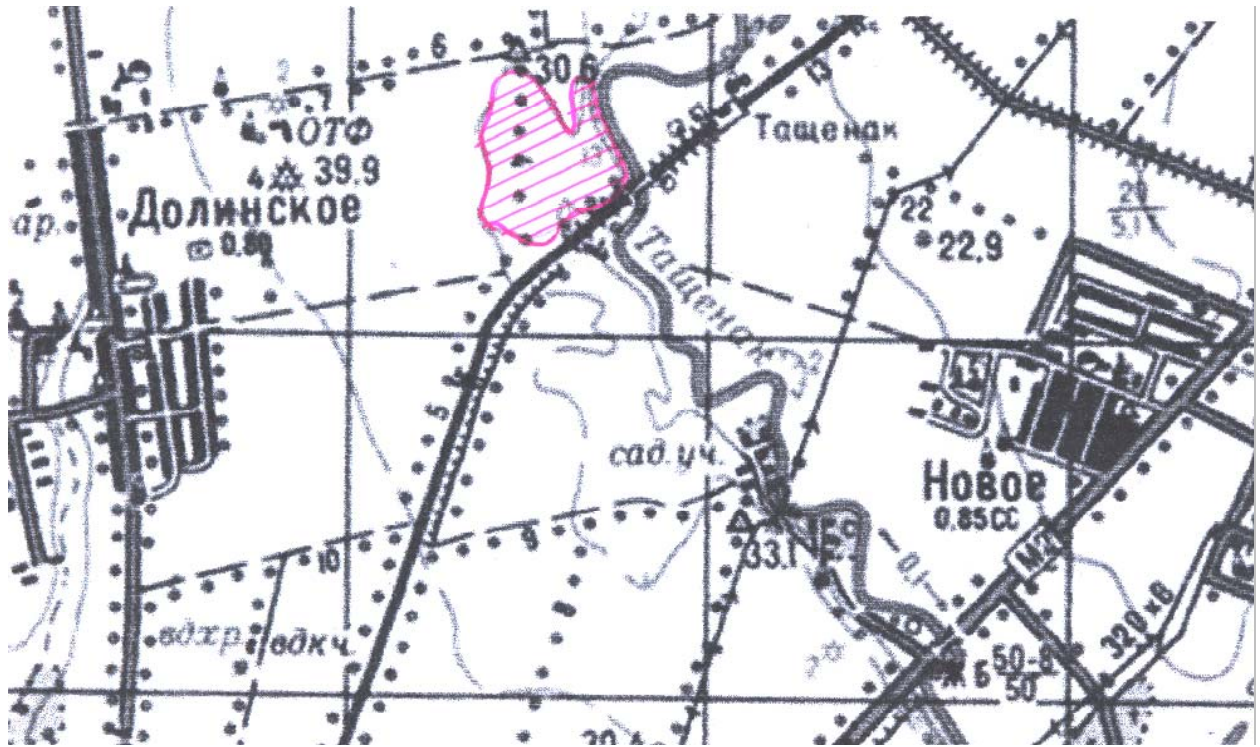
Біля річки виявлені відносно добре збережені прибережні (очеретяні) угруповання в яких часто трапляються бульбокомиш морський (*Bolboschoenus maritimus*), рогіз вузьколистий (*Typha angustifolia*), р. широколистий (*T. latifolia*), частуха подорожникова (*Alisma plantago-aquatica*), гірчак почечуйний (*Polygonum persicaria*), осот болотний (*Sonchus palustris*).

Лучні угруповання, що є перехідними від прибережних до степових не характерні для цієї ділянки, а ті, що трапляються нижче за течією річки трансформовані людською діяльністю (випас, сінокосіння, оранка), що призводить до накопичення певної частки бур'янів (*Centaurea diffusa*, *Oenothera lamarckiana*, *Echium vulgare*).

З фауни земноводних тут досить типовою є жаба озерна (*Rana ridibunda*). З плазунів чисельною є ящірка прудка (*Lacerta agilis*). Зустрічається також черепаха болотяна (*Emys orbicularis*), вуж водяний (*Natrix tessellata*). Ці три види знаходяться у списку Бернської конвенції (1999). Гадюка степова (*Vipera ursini*), яка занесена до Червоної книги України (1996), також мешкає на даній території.

В цілому слід наголосити на тому, що для цієї території характерне значне видове різноманіття. Окрім видів зонального різнотрав'я трапляються рідкісні види судинних рослин, крім 3 видів роду ковила (*Stipa L.*), що занесені до Червоної книги України ще й карагана скіфська (*Caragana scythica*), астрагал Генінга (*Astragalus henningii*) з Європейського червоного списку, півники карликові (*Iris pumila*), ефедра двоколоса (*Ephedra distachya*), астрагал український (*Astragalus ucrainicus*), белевалія сарматська (*Bellevalia sarmatica*), ряска Фішера (*Ornithogalum fischeranum*), які охороняються на регіональному рівні. Один вид тварин занесений до Червоної книги України та три – до списку Бернської конвенції.

Для їхнього захисту, для збереження екосистеми р. Ташенак, як типової малої річки Приазовської височинної області Лівобережно-Дніпровсько-Приазовської північно-степової провінції степової фізико-географічної зони, необхідно терміново створити зазначений вище об'єкт природно-заповідного фонду.

Ковилові степи поблизу р. Ташенак